

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی

تحلیل ساختاری و مضمونی نمایشنامه‌های

نغمه ثمینی

استاد راهنما: جناب آقای دکتر علی‌اکبر عطرفی

استاد مشاور: جناب آقای دکتر شیرزاد طایفی

نگارش: مرضیه آتشی‌پور

رساله برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته زبان و ادبیات فارسی

تیر ۱۳۸۹

تقدیم به

داشته‌ی تمام نداشتن‌ها، خدای

متعال

و با سپاس از صبوری‌های مادر و گذشت‌های پدر

چکیده:

ادبیات نمایشی یکی از انواع مهم ادبی است که نسبت به دیگرگونه‌های ادبی در ایران، رشد و شکوفایی چندانی نداشته است. موضوع و محدوده‌ی پژوهش حاضر که به شیوه‌ی توصیفی-تحلیلی انجام گرفته است، تحلیل ساختاری و مضمونی نمایشنامه‌های منتشر شده‌ی نغمه‌ثمینی است. هدف پژوهش در پایان‌نامه دستیابی به الگوهای ساختاری و در نهایت ساختار کلی این نمایشنامه‌هاست. این بررسی نشان می‌دهد که نمایشنامه‌های ثمینی از چه الگوی ساختاری و مضمونی پیروی می‌کنند.

کلید واژه: نمایش، ساختار، مضمون، تحلیل ساختاری، نغمه‌ثمینی

پیش‌گفتار:

با در نظر گرفتن عدم قطعیت داده‌ها در علوم انسانی نسبت به علوم تجربی، می‌توان گفت که شیوه تحقیق در این پایان‌نامه به صورت تلفیقی از روش توصیفی و تحلیلی بوده است. بدین معنی که در سه فصل نخست، که به معرفی و شناخت ماهیت نمایشنامه و ساختار آن پرداخته شده است، کفهی روش توصیفی در ترازوی پژوهش سنگین‌تر شده و در مقابل، نگارش فصل پایانی بیشتر از طریق روش تحلیلی شکل پذیرفته است.

روش مطالعه اغلب به صورت کتابخانه‌ای بوده و همچنین نگارنده در بررسی نمایشنامه‌ها، از مصاحبه‌ی حضوری با خانم ثمینی، تماشای بعضی از اجراهای آثار او و مصاحبه‌ها و گفتگوهای وی با مطبوعات بهره برده است.

شیوه‌ی ارجاع پایان‌نامه بر پایه‌ی شیوه‌نامه نگارش پایان‌نامه دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی علامه طباطبائی بوده و استناد به متون، به صورت ارجاع درون‌متنی و به‌گونه‌ی (مؤلف، سال تألیف: شماره صفحه) انجام پذیرفته است. گفتنی است که تنها در یک مورد مربوط به یادداشت‌های فصل سوم که تأکید بر مقدمه‌ی قطب‌الدین صادقی بر کتاب "مقدمه‌ای بر شناخت ساختار نمایش" بوده، کتاب‌شناسی کتاب به طور کامل ذکر گردیده است.

بر خود واجب می‌دانم از همه‌ی کسانی که به نحوی در انجام این پژوهش یاری‌ام کرده‌اند، قدردانی و مراتب سپاس خود را اعلام کنم.

- پیش و پیش از همه از تک تک اعضای محترم گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبائی سپاسگزارم که نهال نوپای دانشم را با آفتاب مهربانی و دریای ژرف بینششان در زمانی نزدیک به هفت سال شکوفا و استوار گردانده‌اند.

- استاد راهنمای پایان‌نامه، جناب آقای دکتر عطفی که با فروغ راهنمایی‌های روشنگرانه‌شان، مجمر روبه خاموشی رفته‌ی اندیشه‌ام را در تاریک و روشنای راه دیرآشنا و دشوار تحقیق، فروزان نگه داشته‌اند.

- مشاور نخستین رساله، جناب آقای دکتر ایرانزاده که ادب دانش و نفس را توأمان از ایشان آموخته‌ام. آن استاد نیک و فرزانه که در سایه‌ی استوار سرو دانششان، گل‌های گذشت و انسانیت را خندان دیده‌ام.

- دومین مشاور پایان‌نامه، جناب آقای دکتر طایفی، که با سعه‌ی صدر همواره پاسخ‌گوی پرسش‌های فراوانم بوده و با هرچه مشخص کردن مسیر تحقیق، مرا از شوره‌زارهای تردید و سرگردانی برحذر داشته‌اند.

- استاد ارجمندم، سرکار خانم دکتر شریف‌نسب که الفبای نقد را به من آموختند و در انجام این پژوهش، بی‌چشم‌داشتی بارها و بارها وقت خویش را به دانشجوی قدیمی‌شان اختصاص داده‌اند.

- سرکار خانم دکتر نغمه‌ثمینی، که با همه‌ی دغدغه‌ها و زمان اندکشان، به پرسش‌هایم پاسخ داده و با مهربانی و لطف مثال زدنی‌شان، فرصت خوشه‌چینی از خرمن دانششان را از طریق امکان حضور در کلاس‌های رشته‌ی ادبیات نمایشی ایشان در دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران، مهیا کرده‌اند.

- خانواده‌ی عزیز و دوستان گرامی‌ام آقای نیری‌عدل و خانم‌ها، علی‌نوری، مرعشی، رون و شادپور که هر یک به نحوی در انجام دادن این پژوهش یاری‌ام کرده‌اند. از خدای مهربان آرزوی سلامتی و خرمی‌شان را دارم، چراکه به فرمایش مولانا در غزلیات شمس:

هله من خموش کردم برسان دعا و خدمت چه کند کسی که در کف به جز از دعا ندارد

و سپاس بی‌حد نثار خدای متعال که بدرستی ستایش تنها از آن اوست. آن یگانه‌ای که نعمت زیستن و توانایی اندیشیدن را به من ارزانی داشت.

فهرست مندرجات:

عنوان	شماره صفحه
- مقدمه.....	۱
-فصل اول: تعاریف، مفاهیم و کلیات	۶
۱-۱- نمایش.....	۷
۱-۱-۱- نمایشنامه	۸
۱-۱-۲- پیشینه نمایش در جهان	۸
۱-۱-۳- تاریخ نمایش در ایران	۱۰
۱-۱-۴- زنان نمایشنامه‌نویس	۱۵
۱-۱-۴-۱- نغمه ثمینی	۱۶
-فصل دوم: شناخت ساختار نمایشنامه	۱۸
۱-۲- ساختار نمایشنامه	۱۹
۱-۱-۲- طرح	۲۱
۱-۱-۲-۱- کشمکش	۲۲
۱-۱-۲-۲- پیچیدگی	۲۶

۲۷ بحران -۳-۱-۱-۲
۲۷ تعلیق -۴-۱-۱-۲
۲۸ فاجعه -۵-۱-۱-۲
۲۹ نتیجه / فرود -۶-۱-۱-۲
۲۹ شخصیت -۲-۱-۱-۲
۳۲ انواع شخصیت به لحاظ پیچیدگی -۱-۲-۱-۲
۳۳ انواع شخصیت از نظر دگرگونی -۲-۲-۱-۲
۳۳ انواع شخصیت به اعتبار درجه‌ی اهمیت -۳-۲-۱-۲
۳۶ انگاره -۳-۱-۱-۲
۳۷ مضمون -۱-۳-۱-۲
۳۷ موضوع -۲-۳-۱-۲
۳۸ مکالمه -۴-۱-۱-۲
۳۹ کشمکش در مکالمه -۱-۴-۱-۲
۳۹ سکوت و مکالمه -۲-۴-۱-۲
۴۰ کاربرد مکالمه -۳-۴-۱-۲
۴۱ مکالمه و شخصیت نمایشی -۴-۴-۱-۲
۴۲ یادداشت‌های فصل دوم

.....	فصل سوم: ساختار	۴۳
.....	۱-۳- ساختار	۴۴
.....	۱-۱-۳- ساختارگرایی	۴۵
.....	۲-۱-۳- ساختار نمایشنامه	۵۲
.....	۳-۱-۳- انواع نمایشنامه	۵۴
.....	۱-۳-۱-۳- ساختار خطی	۵۴
.....	۲-۳-۱-۳- ساختار مدور	۵۴
.....	۳-۳-۱-۳- ساختار ایستا	۵۵
.....	۴-۳-۱-۳- ساختار تک‌پرده‌ای	۵۵
.....	۴-۱-۳- ساختار نمایشنامه‌ی ایرانی	۵۵
.....	یادداشت‌های فصل سوم	۵۷
.....	فصل چهارم: تحلیل و مضمونی نمایشنامه‌های نغمه‌ثمینی	۵۸
.....	۱-۴- وصیت‌نامه‌ی خانم سارا	۵۹
	۱-۱-۴- نکات (۶۰) / ۲-۱-۴- طرح (۶۰) / ۳-۱-۴- کشمکش (۶۱) /	
	۴-۱-۴- تعلیق (۶۱) / ۵-۱-۴- شخصیت (۶۱) / ۶-۱-۴- گفتگو (۶۲) /	
	۷-۱-۴- انگاره (۶۳) / ۸-۱-۴- ساختار (۶۳) / ۹-۱-۴- زبان (۶۴)	
.....	۲-۴- تلخ بازی قمر در عقرب	۶۵

۱-۲-۴- نکات (۶۷) / ۲-۲-۴- طرح (۶۹) / ۳-۲-۴- کشمکش (۷۰) /

۴-۲-۴- تعلیق (۷۱) / ۵-۲-۴- شخصیت (۷۱) / ۶-۲-۴- گفتگو (۷۳) /

۷-۲-۴- انگاره (۷۴) / ۸-۲-۴- ساختار (۷۴) / ۹-۲-۴- زبان (۷۵)

۳-۴- خاله ادیسه ۷۶

۱-۳-۴- نکات (۷۷) / ۲-۳-۴- طرح (۷۸) / ۳-۳-۴- کشمکش (۷۸) /

۴-۳-۴- تعلیق (۷۸) / ۵-۳-۴- شخصیت (۷۹) / ۶-۳-۴- گفتگو (۸۰) /

۷-۳-۴- انگاره (۸۰) / ۸-۳-۴- ساختار (۸۱) / ۹-۳-۴- زبان (۸۱)

۴-۴- افسون معبد سوخته ۸۳

۱-۴-۴- نکات (۸۵) / ۲-۴-۴- طرح (۸۶) / ۳-۴-۴- کشمکش (۸۷) /

۴-۴-۴- تعلیق (۸۸) / ۵-۴-۴- شخصیت (۸۸) / ۶-۴-۴- گفتگو (۹۰) /

۷-۴-۴- انگاره (۹۰) / ۸-۴-۴- ساختار (۹۱) / ۹-۴-۴- زبان (۹۲)

۵-۴- تابوت ساز خیابان چهل و پنجم ۹۳

۱-۵-۴- نکات (۹۴) / ۲-۵-۴- طرح (۹۵) / ۳-۵-۴- کشمکش (۹۶) /

۴-۵-۴- تعلیق (۹۶) / ۵-۵-۴- شخصیت (۹۷) / ۶-۵-۴- گفتگو (۹۸) /

۷-۵-۴- انگاره (۹۹) / ۸-۵-۴- ساختار (۱۰۰) / ۹-۵-۴- زبان (۱۰۱)

۶-۴- رازها و درغها ۱۰۲

۱-۶-۴- نکات (۱۰۳) / ۲-۶-۴- طرح (۱۰۴) / ۳-۶-۴- کشمکش (۱۰۵) /

- ۴-۶-۴-تعليق (۱۰۵) / ۴-۶-۴-شخصيت (۱۰۶) / ۴-۶-۴-گفتگو (۱۰۸) /
- ۴-۶-۴-انگاره (۱۰۸) / ۴-۶-۴-ساختر (۱۰۹) / ۴-۶-۴-زبان (۱۱۰) /
- ۴-۷-۴-خواب در فنجان خالی ۱۱۱
- ۴-۷-۴-نکات (۱۱۲) / ۴-۷-۴-طرح (۱۱۴) / ۴-۷-۴-کشمکش (۱۱۴) /
- ۴-۷-۴-تعليق (۱۱۴) / ۴-۷-۴-شخصيت (۱۱۵) / ۴-۷-۴-گفتگو (۱۱۶) /
- ۴-۷-۴-انگاره (۱۱۷) / ۴-۷-۴-ساختر (۱۱۷) / ۴-۷-۴-زبان (۱۱۸) /
- ۴-۸-۴-شکلک ۱۱۹
- ۴-۸-۴-نکات (۱۲۱) / ۴-۸-۴-طرح (۱۲۲) / ۴-۸-۴-کشمکش (۱۲۲) /
- ۴-۸-۴-تعليق (۱۲۲) / ۴-۸-۴-شخصيت (۱۲۳) / ۴-۸-۴-گفتگو (۱۲۵) /
- ۴-۸-۴-انگاره (۱۲۶) / ۴-۸-۴-ساختر (۱۲۱) / ۴-۸-۴-زبان (۱۲۷) /
- ۴-۹-۴-اسب‌های آسمان خاکستر می‌بارند ۱۲۸
- ۴-۹-۴-نکات (۱۳۱) / ۴-۹-۴-طرح (۱۳۳) / ۴-۹-۴-کشمکش (۱۳۴) /
- ۴-۹-۴-تعليق (۱۳۴) / ۴-۹-۴-شخصيت (۱۳۵) / ۴-۹-۴-گفتگو (۱۳۶) /
- ۴-۹-۴-انگاره (۱۳۶) / ۴-۹-۴-ساختر (۱۳۷) / ۴-۹-۴-زبان (۱۳۸) /
- ۴-۱۰-۴-زبان خداحافظی ۱۳۹
- ۴-۱۰-۴-نکات (۱۴۱) / ۴-۱۰-۴-طرح (۱۴۲) / ۴-۱۰-۴-کشمکش (۱۴۳) /
- ۴-۱۰-۴-تعليق (۱۴۴) / ۴-۱۰-۴-شخصيت (۱۴۴) / ۴-۱۰-۴-گفتگو (۱۴۵) /

۴-۱۰-۷- انگاره (۱۴۶) / ۴-۱۰-۸- ساختار (۱۴۷) / ۴-۱۰-۹- زبان (۱۴۷)

- ۱۵۲ نتایج -
- ۱۵۳ بررسی نهایی
- ۱۵۴ شخصیت‌های آثار ثمینی
- ۱۵۶ ساختار آثار ثمینی
- ۱۵۸ موضوع و مضمون در آثار ثمینی
- ۱۶۰ زبان در آثار ثمینی
- ۱۶۱ بررسی ساختاری نمایشنامه‌های نغمه ثمینی
- ۱۶۱ کارکردهای نمایشنامه‌های نغمه ثمینی
- ۱۷۰ الگوهای کارکردی نمایشنامه‌ها
- ۱۷۲ بررسی تطبیقی نمایشنامه‌های ثمینی با الگوی کنشی
- ۱۷۷ یادداشت‌های فصل چهار
- ۱۷۸ فهرست منابع -

چکیده

الف. موضوع و طرح مسئله (اهمیت موضوع و هدف) : نغمه ثمینی نمایشنامه‌نویسی جوان است که در کارهای خود درخششی داشته ولی تاکنون تحقیق جامع و کاملی پیرامون آثار وی صورت نگرفته است و ابعاد دقیق نمایشنامه‌های ایشان برای جوامع دانشگاهی تا حدود زیادی ناشناخته مانده است. در این تحقیق، نمایشنامه‌های وی مورد تحلیل ساختاری و مضمونی قرار گرفته است.

ب. مبانی نظری شامل مرور مختصری از منابع، چهارچوب نظری و پرسش‌ها و نظریه‌ها: در این پژوهش کوشش شده تا تا به این پرسش‌ها پاسخ داده شود :

نمایشنامه‌های ثمینی چه جایگاهی به لحاظ ساختار و مضمون در ادبیات نمایشی دارند؟ مضامین اصلی نمایشنامه‌های وی کدامند؟ نمایشنامه‌های وی از چه الگوی ساختاری پیروی می‌کنند؟ آیا میان این الگوها شباهت‌هایی وجود دارد؟

پ. روش تحقیق شامل تعریف مفاهیم، روش تحقیق، جامعه مورد تحقیق، نمونه‌گیری و روش‌های نمونه‌گیری، ابزار اندازه‌گیری، نحوه اجرای آن، شیوهی گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها: در این تحقیق ده نمایشنامه‌ی منتشر شده‌ی نغمه ثمینی بررسی شده است.

ت. یافته‌های تحقیق: به طور کلی می‌توان ثمینی را در زمره‌ی نمایشنامه‌نویسانی محسوب کرد که دغدغه‌ی شرق و درام شرقی دارند. وی با به کار گرفتن توانمندی‌های نمایش سنتی شرقی، حضور پررنگ روایت، درهم شکسته شدن مرزهای زمانی، هم‌جواری غیب و شهادت، بازآفرینی خلاقانه‌ی شماری از افسانه‌ها، قصه‌ها و حکایت‌های قدیمی و مهم‌تر از آن، با شناخت درستی که از مخاطب شرقی خود با آن فرهنگ تو در تو و هضم‌کننده‌ای که دارد توانسته ارتباط خوبی با مخاطبان برقرار کند و به عنوان یکی از برترین نمایشنامه‌نویسان معاصر دهه‌ی هفتاد به بعد مطرح شود.

ث. نتیجه‌گیری و پیشنهادات: به نظر می‌رسد می‌توان این شیوه‌ی بررسی را درباره‌ی سایر نمایشنامه‌های برجسته فارسی به کاربرد و به الگوهای ساختاری نوع ادبی نمایش فارسی دست یافت. نیز با توجه به نوآوری‌های نغمه ثمینی در زمینه‌ی ساختار و نیز ادغام ساختارهای مختلف در یکدیگر و وجود ویژگی‌های ساختار نمایش‌های سنتی ایرانی در ژرف‌ساخت برخی نمایشنامه‌های وی، نگارنده تلاش کرده است نمودارهایی برای دیگر انواع ساختار از جمله ساختار دایره‌ای، متقارن و موازی ترسیم کند و پیشنهاد دهد.

صحت اطلاعات مندرج در این فرم براساس متوای پایان‌نامه و شرایط مندرج در فرم را گواهی می‌نمایم.

نام استاد راهنما:

تعهد نامه

اینجانب مرضیه آتشی پور دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی اظهار می‌دارم: در نگارش پایان‌نامه‌ی خود با عنوان **تحلیل ساختاری و مضمونی نمایشنامه‌های نغمه‌ثمینی** امانت را رعایت کرده‌ام و نظریات مطرح شده در این پایان‌نامه متعلق به من است و در کلیه مواردی که به نحوی از دیدگاه‌های دیگران استفاده کرده‌ام، منبع یا متابع هر یک را به دقت و روشنی ذکر کرده‌ام. چنانچه پس از تسلیم این پایان‌نامه برای دفاع و یا حتی پس از فراغت از تحصیل معلوم شود، اصل امانت‌داری و حقوق معنوی پژوهشگران و استادان را رعایت کرده‌ام. اصالت علمی-پژوهشی خود را از دست نخواهد داد و حقوق مترتب بر آن، زایل نخواهد شد. بنابراین دانشگاه می‌تواند اعتبار مدرک تحصیلی اینجانب را باطل کند.

نام و نام خانوادگی دانشجو: مرضیه آتشی پور

امضا و تاریخ

مقدمه:

آغاز سخن:

ادبیات نمایشی یکی از شاخه‌های درخت تنومند و کهن ادب پارسی است که نسبت به انواع دیگر، برگ و بار کمتری داشته و ادب فارسی به وسیله‌ی انواع دیگر به خصوص شعر، در مزرعه‌ی جهان بالنده است و این شاعرانی نظیر فردوسی، حافظ و مولوی هستند که در شناساندن ادب و فرهنگ فارسی در سطح ادب جهانی نقش مؤثری ایفا کرده‌اند.

چنانکه از شواهد پیداست، نگارش نمایشنامه در میان آثار ادبی به جا مانده از نسل‌های گذشته مرسوم نبوده و نمایش سنتی ایران هرگز از دست عوام خارج نشده و به صورت شفاهی و سینه‌به‌سینه نقل شده است. از مهم‌ترین نمایش‌های سنتی که ریشه در آداب و رسوم دینی و آیین‌های اساطیری ایران دارند، می‌توان به تعزیه، تقلید، لعبت‌بازی و نقالی اشاره کرد.

هنر نمایش به مفهوم غربی آن، از زمان مشروطه و با تجربه‌ی افرادی مانند آخوندزاده و میرزاآقا تبریزی در ایران به وجود آمد که این نمایش نه در پیوند با نمایش سنتی ایرانی، بلکه بر پایه‌ی اصول و قواعد نمایشنامه‌های غربی است. بدین ترتیب، ادبیات نمایشی به واسطه‌ی ترجمه و اقتباس از نمایش‌های فرنگی با فراز و نشیب‌های بسیار راه خود را پیمود و نمایشنامه‌نویسان بزرگی مانند غلام‌حسین ساعدی، بهرام بیضایی، اکبر رادی و نغمه ثمنی در این عرصه ظهور کردند.

نمایشنامه، متنی دوساحتی است؛ بدین معنا که علاوه بر دارا بودن جنبه‌ی ادبی، متنی است که برای به اجرا درآمدن نوشته می‌شود، هر چند که پافشاری پژوهشگران ادبی بر اولویت بخشیدن به جنبه‌ی روایی آن بوده است. آنان معتقدند می‌توان نمایشنامه را همچون قطعه‌ای شعر، نثر یا گونه‌ای از داستان روایی خواند و تأویل کرد. به هر روی، باید پذیرفت که نمایشنامه به بدنه‌ی عظیم روایی تعلق دارد و هر

نمایشنامه از داستانی بهره‌مند است که آغازی داشته و از طریق یک رشته رویداد، واکنش‌ها و اندیشه‌ها به پایانی منجر می‌شود.

این نوشته به موضوعات اساسی متن نمایشی می‌پردازد و این مسائل را بررسی می‌کند: داستان یا کنشی که از خلال کنش نمایشی تعریف می‌شود، کدام است؟ در چه مکان و زمانی رخ می‌دهد؟ از طریق کدام شخصیت‌ها ابراز می‌شود؟ و همچنین نمایشنامه‌های ثمینی دارای چه دایره‌ی مضامینی است؟

در این پژوهش، نگارنده کوشیده است با بررسی عناصر سازنده‌ی هر نمایشنامه و یافتن روابط میان آنها، ساختاری نمایشی را که برای چینش اجزا و ارائه‌ی مضامین از آن استفاده شده است تعیین کند و در نهایت الگوی ساختاری‌ای را که این آثار از آن پیروی می‌کنند، مشخص نماید.

این پژوهش در چهار فصل تدوین شده است:

در فصل اول به مفهوم نمایش، نمایشنامه، خاستگاه نمایش در جهان، پیشینه‌ی نمایش در ایران و معرفی مختصری از نغمه ثمینی پرداخته شده است.

فصل دوم با عنوان «ساختار نمایشنامه»، به بررسی مهم‌ترین اجزای تشکیل‌دهنده‌ی ساختار نمایشنامه - به منزله‌ی یک سامانه و نظام - اختصاص یافته است. در این راستا، نگارنده کوشش کرده است در خلال معرفی هر کدام از اجزای نمایشنامه از قبیل شخصیت، طرح، مکالمه و... به بیان تفاوت آنها در داستان و نمایشنامه نیز توجه داشته باشد و در حد توان به آن بپردازد.

از آنجا که روش بررسی نمایشنامه‌ها تحلیل ساختاری است، فصل سوم با عنوان «ساختار» به طور مجزا به مفهوم ساختار، ساختارگرایی و معرفی تنی چند از بزرگان روایت‌شناسی از جمله ولادیمیر پروپ، آ. ژ. گرماس، کلود برمون، تزوتان تودوروف و سرانجام انواع ساختار نمایشنامه اختصاص یافته است. با در نظر گرفتن استفاده‌ی ثمینی از توانش‌ها و ساختار نمایش سنتی ایرانی و همچنین شیوه‌ی روایی قصه‌درقصه در پردازش ساختار نمایشنامه‌های خویش، در پایان این فصل نیز بخشی با عنوان «ساختار نمایش ایرانی» در نظر گرفته شده است.

با مد نظر قرار دادن نظریه‌های مطرح‌شده در دو فصل پیش، در فصل چهارم به تحلیل ساختاری و مضمونی ده نمایشنامه‌ی ثمینی که تا پایان سال ۱۳۸۸ منتشر شده‌اند، پرداخته شده است. در بررسی هر نمایشنامه ابتدا مشخصات نشر، اشخاص بازی و خلاصه‌ی آن نمایشنامه آورده شده و سپس بررسی و

تحلیل مواردی از مهم‌ترین اجزای هر نمایشنامه از جمله طرح، کشمکش، تعلیق، شخصیت و... آمده و سرانجام کوشش شده است که نموداری رسم شود که نشان‌دهنده‌ی ساختار آن نمایشنامه باشد. بدیهی است که تا کنون، نمودار هر می شکل فریتاگ تنها نموداری است که برای ترسیم ساختار نمایشنامه موجود بوده و با ساختار خطی و علی و معلولی متناسب است. بنابراین سعی بر این بوده که ابتدا مطابقت و یا عدم تطبیق ساختار نمایشنامه‌ها با این هرم بررسی شود و چگونگی ارتباط رویدادهای نمایشنامه از نظر علی بودن و یا عدم علی بودن، در قسمت طرح (به عنوان یکی از اجزای تشکیل دهنده‌ی ساختار درونی) مورد بررسی قرار گیرد.

با توجه به نوآوری‌های نغمه ثمینی در زمینه‌ی ساختار و نیز ادغام ساختارهای مختلف در یکدیگر و وجود ویژگی‌های ساختار نمایش‌های سنتی ایرانی در ژرف‌ساخت برخی نمایشنامه‌های وی، نگارنده تلاش کرده است نمودارهایی نیز برای دیگر انواع ساختار از جمله ساختار دایره‌ای، مقارن و موازی ترسیم کند و پیشنهاد دهد و گامی هرچند کوچک در راستای شناخت آسان‌تر ساختارهایی بدست دهد که مبتنی بر ساختار نمایش ایرانی است.

در بررسی نمایشنامه‌ها مبحثی به عنوان نکات وجود دارد که به نکته‌هایی که مستقیماً در ذیل مباحث دیگر قرار نمی‌گرفتند، اختصاص یافته است. این نکات اغلب ارزش سبک‌شناختی داشته و می‌توانند به منزله‌ی سرنخ‌هایی برای دیگر انواع تحلیل مانند تحلیل جامعه‌شناختی و غیره مورد استفاده قرار گیرند. در پایان این فصل، با توجه به موارد بررسی شده در هر کدام از نمایشنامه‌ها و تنظیم آنها به صورت داده‌هایی در جدول، بررسی نهایی نمایشنامه‌های ثمینی صورت گرفته و ساختار کلی، زبان، شخصیت و مضامین نمایشنامه‌های وی مورد بحث قرار گرفته است و سرانجام با الهام از روش ریخت‌شناسی پروپ، خویشکاری‌های نمایشنامه‌ها تعیین و الگوی کلی ساختاری و شباهت‌های الگویی آنها مشخص شده است. همچنین بررسی نمایشنامه‌ها بر اساس الگوی کنشی نیز که برگرفته از موقعیت‌های نمایشی سوربو، خویشکاری‌های پروپ و شش کنش گرگرماس است، به عنوان روش ساختاری دیگر و مجزا از روش نخست، صورت گرفته است.

گرچه نگارنده با دو روش مجزا به بررسی ساختاری نمایشنامه‌ها پرداخته، معتقد است که نمایشنامه روندی پویا و زنده است و هرگز نمی‌توان ساحت آن را به چند پاره‌روایت و واحدهای ساختاری مشخص فروکاهید. نمایشنامه نیز مانند هر اثر ادبی دیگر، از این توان برخوردار است که با خوانش‌های متعدد و با گذر زمان، از تحلیل‌ها و بررسی‌های متفاوت با گذشته بهره‌مند شود و ابعاد دیگری از خویش را فراروی منتقدان و نظریه‌پردازان ادبی قرار دهد.